

**NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA**  
**LIETUVOS KURČIŲJŲ IR NEPRIGIRDINČIŲJŲ UGDYMO CENTRO**  
**IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA**

**IŽANGA**

**Vizito laikas** – 2018 m. kovo 26–30 d.

**Vizito tikslas** – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

**Išorės vertintojų komanda** – Audronė Šarskuvienė (vadovaujančioji vertintoja), Jurgita Račkauskienė, Sigita Šimonienė, Sonata Lažauninkienė, Ritonė Tumelienė.

Išorinio vertinimo Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre (toliau – Centras) metu stebėta 91 veikla. Vertinant Centrą gilintasi į mokinių, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų veiklą, klasių vadovų ir bendrabučio auklėtojų, aptarnaujančio personalo darbą, kalbėtasi su Centro, Mokinių, Metodine tarybomis, įsivertinimo grupe, Vaiko gerovės komisija, kitais mokyklos darbuotojais, mokinių tėvais. Vadovaujantis Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m., Geros mokyklos koncepcija, analizuota ir vertinta mokyklos veikla, nagrinėti mokinių pasiekimų ir pažangos fiksavimo dokumentai.

**I. LKNUC KONTEKSTAS**

Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras – vienintelė ugdymo įstaiga Lietuvoje, teikianti kurtiesiems ir neprigirdintiesiems vidurinį išsilavinimą. Išorinio vertinimo metu Centre ugdyti 99 mokiniai (iš jų 13 – ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo grupėse), turintys klausos sutrikimų ar kochlearinius implantus. 50 mokinių yra vilniečiai, o 48 – atvykę iš 20 šalies savivaldybių. Centro bendrabutyje gyvena 51 mokinys. 22 mokiniai ugdomi pagal pritaikytas ar individualizuotas programas. Daugumos mokinių gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Mokinių skaičius Centre kasmet mažėja, tačiau daugėja vaikų, turinčių klausos sutrikimų ar kochlearinius implantus ir ugdomų bendrojo ugdymo mokyklose ar namuose. Jiems būtina surdopedagogo pagalba. Šiuo metu ugdymo įstaiga teikia surdopedagogo pagalbą 80 vaikų, kurie nesimoko Centre. Ugdymo įstaigos surdopedagogai ir pedagogai rengia mokymo priemones, skirtas klausos sutrikimą turintiems mokiniams, ir dalija jas šalies mokykloms, pedagoginėms psichologinėms tarnyboms, tėvų bendrijoms, gestų kalbos vertėjų, kurčiųjų reabilitacijos centrams. Centras pagrįstai didžiuojasi pokyčiais, kurie reikšmingi ne tik šiai ugdymo įstaigai, bet ir Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų bendruomenei: 2001 m. Centro vadovų iniciatyva ugdymo įstaiga tapo pirmąja Lietuvos istorijoje kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų vidurine mokykla, kuriai 2012 m. suteiktas gimnazijos statusas, 2005 m. įstaiga tapo Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centru. Pastebėtina, kad Centras, orientuodamasis į žmonių su girdėjimo negalia poreikių tenkinimą, nuolat plečia paslaugų apimtį, inicijuoja ir įgyvendina savo įstaigos struktūrinius pokyčius – įsteigti integracijos ir konsultavimo (dabar – švietimo pagalbos, vertinimo ir konsultavimo), Gestotyros ir metodinių priemonių rengimo skyriai, suformuotos ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo grupės, organizuota grupė „Klausa“, teikianti ankstyvąją pagalbą tėvams, auginantiems vaikus su klausos negalia, ir kt.

**II. Stiprieji Centro veiklos aspektai**

**1. Centro atskaitomybė apie pasiekimus ir pažangą įvairioms interesų grupėms (1.2.2. – 3 lygis).** Ugdymo įstaiga atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinių ir Centro pasiekimus įvairioms interesų grupėms: Švietimo ir mokslo ministerijai, Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai, Centro bendruomenei, visuotinių tėvų susirinkimų metu nuolat atsiskaitoma mokinių tėvams. Direktorės metinė veiklos ataskaita, stebėsenos rodikliai skelbiami Centro interneto svetainėje, informacijos apie mokinių mokymosi pasiekimus Centras viešai neskelbia,

argumentuodamas, kad tai konfidencialūs duomenys. Pokalbyje su vertintojais dauguma tėvų teigė, kad yra patenkinti mokyklos informavimu apie vykdomas veiklas, vaikų pasiekimus, pažangą, elgesį. Informacija apie Centro veiklą dažnai pateikiama visuomenės informavimo šaltiniuose (pvz., Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų draugijos laikraštyje „Akiratis“, [www.delfi.lt](http://www.delfi.lt), [www.tv3.lt](http://www.tv3.lt) ir kt.).

**2. Pagalbos mokiniui specialistų veikla atpažįstant mokinių poreikius bei teikiant pagalbą mokiniams (2.1.3. – 3 lygis, išskirtas aspektas – 4 lygis).** Centre dirba profesionalių švietimo pagalbos specialistų komanda, labai gerai pažįstanti ir veiksmingai tenkinanti kurčiųjų, neprigirdinčių ir kochlearinių implantų naudotojų specialiuosius ugdymosi poreikius. 17 surdopedagogų puikiai geba įvertinti Centro ugdytinių regimąją ir girdimąją suvokimą, tarties ir žodinės kalbos įgūdžius, komunikacinius gebėjimus, įstaigoje laiku atliekami mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimai. Aukštos profesinės kompetencijos surdopedagogų šalyje trūksta, todėl Centro surdopedagogai (17,6 proc. ekspertų, 35,2 proc. metodininkų, 17,6 proc. vyresn. surdopedagogų), vykdydami LR švietimo ir mokslo ministerijos Centru pavestus uždavinius, klausymosi ir kalbėjimo įgūdžių raidos specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimą atlieka ir kitose šalies mokyklose. Specialistai konsultuoja pedagogus, organizuodami jiems atviras tarties, kalbos mokymo ir klausos lavinimo pratybas, pristato savo parengtas priemones. Dalis surdopedagogų dirba su vaikais, lankančiais ugdymo įstaigas, kuriose pagalbos negauna. Pamokų metu Centre teikiama specialiojo pedagogo pagalba mokiniams, besiuogdantiems pagal pritaikytas ir individualizuotas programas, pavieniams mokiniams, turintiems labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, veiksmingą pagalbą teikia trys mokytojo padėjėjai. Vizito metu stebėtos socialinės ir specialiosios pedagogų bei surdopedagogų veiklos veiksmingai tenkinant mokinių poreikius išsiskyrė profesionalumu.

**3. Veiklos, įvykiai ir nuotyčiai (2.3.2. — 3 lygis, išskirtas aspektas – 4 lygis).** Centre veikia keramikos, šokių, šachmatų, imitacinės gestų kalbos dainavimo, ritmikos, aktyvaus sporto ir kt. būreliai, kuriuos lanko 86 proc. mokinių, 11,63 proc. mokinių užsiėmimus lanko už Centro ribų. Veiklos organizuojamos atsižvelgiant į tai, jog maždaug pusė mokinių gyvena Centro bendrabutyje. Į Centre vykdomus projektus, akcijas ir kitas veiklas įsitraukia visi arba didžioji dalis mokinių, pvz., tarptautiniame eTwinning projekte dalyvavo 80 proc., tarptautiniame Vilniaus kolegijos ir Olandijos Anos Frank namų projekte – 78 proc., projekte „Vilnius – mūsų miestas“ – 100 proc., solidarumo bėgime – 100 proc., respublikinėje akcijoje „Lietuvai ir man“ – 93 proc. mokinių. Centre organizuojamos išvykos, vykdomos prasmingos edukacinės programos, akcijos, veiklos. Mokinių tarybos atstovai akcentavo, kad jų iniciatyva organizuoti užsiėmimai Keramikos muziejuje, M. Mažvydo bibliotekoje, Signatarų namuose, Molėtų observatorijoje. Centre sudarytos puikios sąlygos ugdyti(s) sportinę ir meninę saviraišką. Mokiniai labai aktyviai dalyvauja šalies ir tarptautinėse kurčiųjų sporto varžybose, Vilniaus „Rotary“ klubo organizuojamuose mokinių piešinių aukcionuose, technologijų darbų parodose.

**4. Santykiai ir mokinių savijauta (2.3.2. – 3 lygis).** Centro mokinių saugumui skiriamas tinkamas dėmesys: analizuojami ir aptarimai mokinių elgesio taisyklių pažeidimai, vaikų saugumo užtikrinimo, pagalbos teikimo klausimais konsultuojami tėvai, mokytojai. Vyresnieji mokiniai rodo deramą pavyzdį jaunesniems – moko nekonfliktuoti, būti tolerantiškiems vieni kitiems. Mokiniai ypač pabrėžė šiltus santykius su Mokinių tarybos kuratore – socialine pedagoge. 28,6 proc. stebėtų pamokų ir kitų veiklų mokinių ir mokytojo santykiai išskirti kaip stiprusis aspektas, 2,2 proc. – kaip tobulintinas. Stiprus tapatumo jausmas taip pat padeda išsaugoti gerus, abipusiu supratimu paremtus santykius. Vertinimo savaitę veiklose, per pertraukas, pokalbiuose su bendruomenės nariais stebėti ir fiksuoti mokinių ir mokytojų, mokinių tarpusavio santykiai, sudarantys geras sąlygas darbingam mikroklimatui, bendravimui, mokymuisi.

**5. Įranga ir priemonės (3.1.1. – 4 lygis).** Centre daug įvairios skirtingos paskirties įrangos ir priemonių, atitinkančių mokinių, turinčių klausos sutrikimų, poreikius, amžių, ugdymo specifiką. Ugdymo procese naudojama 14 interaktyvių lentų, 16 daugialypės terpės projektorių, 2 filmavimo kameros. Dalykininkų ir specialistų kabinetai aprūpinti kompiuteriais ir kita reikiama technika. Vizito metu priemonių įvairovė, kaip stiprusis pamokos aspektas, išskirta 21,9 proc. pamokų, o tikslingas IKT panaudojimas – 65,5 proc. stebėtų pamokų. 11,4 proc. pamokų ugdymo procese naudoti

mobiliesiems telefonams. Centre kokybiškai įrengti technologijų kabinetai (keramikos, mitybos, projektavimo kabinetai, medžio apdirbimo ir šaltkalvių dirbtuvės). Labai gerai priemonėmis (veidrodžiais, kalbos treniruokliais, muzikinėmis spintelėmis, šviesos staleliais, magnetinėmis lentomis, žodžių kortelėmis, žaidimais, paveikslėliais ir kt.), skirtomis tarties, kalbos mokymui, klausos lavinimui, aprūpinti surdopedagogų kabinetai. Iš 46-ių Centre naudojamų specialiųjų mokymosi priemonių 34-ių autoriai arba bendraautoriai yra Centro surdopedagogai, dalykų mokytojai. Muzikinės ritmikos kabinetas aprūpintas *Kinect* (judesių aptikimo ir koordinavimo) įrenginiu. Bibliotekoje galima naudotis labai šiuolaikiška priemone su „atgyjančiais“ vaizdais „Gamtos metų ratas“. Mokykloje kiekvienais metais tiriamas aplinkų turbinimo poreikis, Centro taryboje nustatomi prioritetai, priemonės darbuotojams skirstomos skaidriai.

**6. Pastatas ir jo aplinka (3.1.2. – 4 lygis).** Visos Centro patalpos yra po vienu stogu: ir mokykla, ir darželis, ir bendrabutis – tai neabejotinai patogu Centro ugdytiniais – saugu, sudaro sąlygas taupyti laiką ir stiprina bendruomeniškumą. Įstaiga renovuota, išorinė aplinka, pastato būklė moderni, tvarkinga, ergonomiška. Centro materialiniai išteklių atitinka Švietimo aprūpinimo standartus, įstaigos poreikius šiuolaikiškam ugdymui organizuoti – stipri sporto bazė (sporto, treniruoklių salės) sudaro puikias sąlygas mokinių sportiniams gebėjimams ugdyti(s). Centro muziejaus stenduose eksponuojama kurčiųjų ir nepriegirdinčiųjų mokinių ugdymo istorija. Moderniai įrengtuose, itin tvarkinguose ir estetiškuose technologijų kabinetuose, keramikos kabinete realizuojama mokinių meninė kūrybinė veikla. Dailės terapijos kabinete be meninės kultūros pradmenų formavimo mokiniai patiria ir terapinį dailės poveikį. Sensoriniame kambaryje ugdytiniai tobulina bendravimo įgūdžius, mokosi pažinti save. Centre yra profesionaliai įrengta filmavimo studija, kurioje filmuojami gestai gestų kalbos žodynui. Mokiniai gali naudotis biblioteka – leisti laisvalaikį, ruošti pamokas. Valgykla, aktų salė erdvia, estetiška. Muzikinės ritmikos pamokos vyksta mažojoje salėje su veidrodžiais, o muzikinės ritmikos kabinete įrengta *Kinect* sistema. Centro aplinkoje gausu jaukumo suteikiančių akcentų, yra stendų, skirtų informuoti apie mokyklos veiklą. Erdvės puošiamos dvyliktokų laidų nuotraukomis, mokinių kūrybiniais darbais, tautine ir Centro simbolika, Dailės akademijos studentų keramikos darbais. Kūno kultūros kabinetuose ir 1-ojo aukšto fojė eksponuojami mokinių sportiniai laimėjimai. Centro bendrabutyje įrengti dušai, prausyklos, buities patalpos, dalis kambarių renovuoti. Vyresnieji mokiniai laisvalaikiu naudojasi poilsio kambariu, mažieji – „minkštuoju“ žaidimų kambariu. Centre ir bendrabutyje pakankamai poilsio zonų. Ugdymo įstaigos aplinka yra patogi, sveika ir palanki mokytis.

**7. Edukacinės išvykos (3.2.1. – 4 lygis).** Edukacinės išvykos Centre organizuojamos kryptingai, kalbinti mokytojai teigė matą tokių veiklų prasmingumą. Centre susitarta vieną dieną per mėnesį skirti ugdymui netradicinėse erdvėse. 3 dienos per metus skiriamos bendroms visų mokinių veikloms. Rugsėjo mėnesį vyko orientacinės veiklos Vilniaus senamiestyje – aplankyta 11 objektų. Gruodžio mėnesį (Gerumo dieną) visi mokiniai pagal iš anksto parengtą planą keliavo po mokytojų sugalvotas stoteles Centro patalpose, atlikdami įvairias kūrybines veiklas, dirbdami mišrioje grupėse, tobulindami bendradarbiavimo įgūdžius, padėdami vieni kitiems. Trečioji diena numatyta pavasarį: Centre vyks konferencija, kurioje bus apibendrinti visus metus vykusio projekto „Kurčiųjų sėkmės istorijos“ rezultatai. Per netradicinio ugdymo dienas vestos „gyvosios istorijos“ pamokos – „Gyvosios istorijos klubas“ pristatė edukacinę programą „Baltų karyba bei gyvensena“, organizuotas ilgalaikio integruoto projekto „Tiltai“ baigiamasis renginys. Pastaraisiais metais mokiniai aplankė Geležinkelių muziejų, Filaretų pradinės mokyklos dendrologinį pažintinį taką, Bažnytinio paveldo muziejų, Katedros požemius, V. Valiušo keramikos muziejų Utenos rajone ir kt. Centro interneto svetainėje informuojama apie išvykas, skelbiami kelionių įspūdžiai, nuotraukos.

**8. Optimalus išteklių paskirstymas (4.1.1. – 3 lygis, išskirtas aspektas – 4 lygis).** Centro personalo politika yra vykdoma atsižvelgiant į mokinių interesus ir poreikius. Pedagoginių darbuotojų kvalifikacija atitinka teisės aktus, sudaro sąlygas tenkinti mokinių specialiuosius ir mokymosi poreikius. Centro finansiniai ir materialiniai išteklių skirstomi viešai ir skaidriai, atsižvelgiant į mokinių poreikius, mokytojų, tėvų pageidavimus (poreikiai kasmet tiriami, dauguma jų tenkinami). Centro taryba aktyviai dalyvauja priimant finansinius sprendimus, kurių tikslai – telkti bendruomenę, kurti naujas erdves (aikštelė vaikams, supynės, darželio atnaujinimas), įsigyti reikiamus vadovėlius

ir mokymo priemonės, ieškoti patrauklių būdų pritraukti rėmėjų lėšų (sukurtas filmukas, kuris skelbiamas Facebook erdvėje, apie tai, ką planuojama įsigyti už 2 proc. GPM lėšas). Centrai pakanka mokinio krepšelio lėšų, todėl tinkamai apsirūpinama reikalingomis mokymo priemonėmis. Ugdymo įstaigos finansinės ataskaitos skelbiamos Centro interneto svetainėje. Direktorė kasmet teikia finansinę ataskaitą Centro tarybai.

**9. Centro tinklaveikos atvirumas (4.2.3. – 4 lygis).** Išskirdamas savo specifiškumu Centras yra atviras bendradarbiauti su įvairiomis miesto, šalies institucijomis. Partnerystės ryšiai įgyvendinant tarptautinius Erasmus+ projektus sieja įstaigos bendruomenę su Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centru. Ugdymo specifika, programų ir mokymo priemonių kurtiesiems ir neprisigirdintiesiems rengimo, patirties sklaidos ir surdopedagogų rengimo klausimais bendradarbiaujama su visomis šalies kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų mokyklomis. Plėtojant mokinių asmenines, socialines kompetencijas, rūpinantis klausos negalią turinčių mokinių integracija į girdinčiųjų visuomenę organizuojami bendri kultūriniai, pažintiniai, sportiniai ir kt. projektai su Vilniaus miesto mokyklomis (Užupio, Jėzuitų, Žvėryno gimnazijomis, Prano Mašiotų, Filaretų pradinėmis mokyklomis, Valdorfo mokykla, sporto mokykla „Tauras“). Centro mokiniai ir dalis pedagogų yra Lietuvos kurčiųjų draugijos nariai, aktyviai dalyvaujantys Lietuvos kurčiųjų sporto federacijos, Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centro, Vilniaus kurčiųjų sporto klubo „Gestas“ sportinėse veiklose. Glaudūs ryšiai sieja Centrą ir „Pagavos“ bendriją – kartu įgyvendinama sutrikusios klausos vaikų reabilitacija ir integracija, organizuojamas dienos užimtumas ir bendri renginiai. Centro specialistai, šalies savivaldybių pedagoginių-psichologinių tarnybų prašymu, atlieka vaikų, turinčių klausos sutrikimų ar kochlearinius implantus, pažintinių gebėjimų vertinimą ir specialiojo ugdymo skyrimą, teikia metodinę pagalbą tarnybų švietimo pagalbos specialistams. Centre dažnai lankosi buvę mokiniai – atlieka studijų praktiką, kreipiasi patarimų įvairiais klausimais. Centro iniciatyva sukurta grupė „Klausa“, kuri teikia pagalbą ir konsultuoja kurčiųjų vaikų tėvus.

**10. Centro pagalbos mokiniui specialistų kompetencija (4.3.1. – 3 lygis, išskirtas aspektas – 4 lygis).** Centre suburta aukštos kvalifikacijos ir pozityvaus profesionalumo švietimo pagalbos specialistų komanda, kuri su kitomis šalies mokyklomis dalijasi surdopedagogikos žiniomis. Daugelis surdopedagogų kaip geri specialistai yra žinomi ne tik savo įstaigoje, bet ir šalyje – veda surdopedagogikos (40 val.) mokymus šalies mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams, organizuoja kvalifikacijos tobulinimo renginius šalies mokytojams, ugdantiems mokinius, turinčius klausos sutrikimų, dalinasi gerąja darbo patirtimi tarptautinėse konferencijose. Centre veikia gestotyros skyrius, kuris rengia metodines ugdymo priemones, skirtas mokiniams su girdėjimo negalia. Šalies mokykla turi galimybių iš Centro nemokamai gauti specialiųjų mokymo priemonių kurtiesiems ir neprisigirdintiesiems. Specialistai lankosi Vilniaus miesto mokyklose, supažindina mokinius su lietuvių gestų kalba, kurčiųjų kultūra ir lietuvių gestų kalbos žodynu bei naudojimosi juo galimybėmis. Su šalies aukštosiomis mokyklomis (Vilniaus, Šiaulių, Kauno technologijų, Lietuvos edukologijos universitetais, Vilniaus dailės akademija, Vilniaus kolegija) Centro specialistai bendradarbiauja kurčiųjų ugdymo, psichologijos, vaikų psichologinio vertinimo ir testavimo, surdopedagogų rengimo, kvalifikacijos tobulinimo, studentų praktikų organizavimo klausimais.

### III. Tobulintini Centro veiklos aspektai

**1. Asmeninės pažangos atpažinimas ir pripažinimas pamokoje (1.2.1. – 3 lygis, išskirtas aspektas – 2 lygis).** Mokinio pažangos ir pasiekimų matavimas 28 stebėtose pamokose (45,9 proc.) vertintas gerai ir labai gerai, 33 pamokose (54,1 proc.) – patenkinamai ir prastai. Nors 81 proc. stebėtų pamokų dauguma mokinių pagal savo galimybes darė pažangą, tačiau mokytojai ja domėjosi nesistemiškai, retai matavo ir akcentavo asmeninę mokinių sėkmę. Vertintojai pastebi, kad mokytojams reikėtų skirti didesnę dėmesį pažangos pripažinimo, skatinimo, pastovumo bei matavimo aspektams. Nuoseklus ir tikslingas pažangos pastovumo stebėjimas, pripažinimas ir parodymas teiktų mokiniui augimo džiaugsmo stiprintų mokymosi motyvaciją.

**2. Ugdymo įstaigos tobulinimo sprendimų pagrįstumas (4.1.1. – 3 lygis, išskirtas aspektas – 2 lygis).** Iš pokalbių su įsivertinimo grupe paaiškėjo, kad įsivertinimo procedūros yra

nepakankamai sistemingos. Centras plačiojo įsivertinimo neatlieka, vertinamas rodiklis identifikuojamas iš ugdymo(si) rezultatų aptarimo, strateginių veiklos dokumentų. Surinkti ir apibendrinti įsivertinimo duomenys pristatomi Centro bendruomenei. Bendrų susitarimų dėl įstaigos pažangos pamatavimo nėra – vertinimo kokybės iliustracijos (detalieji rodiklių aprašymai) nekuriamos. Centrai vertėtų apmąstyti ir susitarti, kokių konkrečiai apibrėžtų rezultatų jis siekia, kokia turėtų būti jų reikšmė mokinių mokymosi pasiekimų gerinimui, susikurti stebėsenos rodiklius, susijusius su mokinių pasiekimais ir pažanga, kas įgalintų objektyviai įsivertinti veiklos kokybę, priimti duomenimis pagrįstus sprendimus dėl veiklos tobulinimo.

**3. Ugdymo(si) organizavimo įvairovė pamokoje (2.2.2. – 2 lygis).** 38,5 proc. išorinio vertinimo metu stebėtų veiklų organizuotos remiantis tradicine mokymo paradigma, todėl šios veiklos nepasizymėjo didele mokymo(si) būdų ir formų įvairove. Pamokose, kurios organizuotos remiantis mokymo paradigma, fiksuoti ganėtinai žemi mokinių pasiekimai (įvertinimo vidurkis – 2,08). Pavienėse (21,4 proc.) stebėtose pamokose mokytojai bandė dirbti šiuolaikiškai: kėlė kritinį mąstymą skatinančius klausimus, taikė bendradarbiavimo elementus, vizualizavo medžiagą pasinaudodami IKT, bandė organizuoti darbą grupėmis, tačiau dažnai mokiniai, suskirstyti į grupes, dirbo individualiai, bendradarbiavimas buvo minimalus arba visai nevyko. Vertintojai atkreipia dėmesį, kad vadovavimas kiekvieno mokinio ugdymuisi, kurio viena svarbiausių dalių yra tinkamų mokymosi būdų ir formų parinkimas, turi stipriausią poveikį kiekvieno mokinio pažangai ir pasiekimams (pamokos komponentų koreliacijos ryšys – 0,70). Centrai rekomenduotina sustiprinti mokytojų gebėjimus ir nuostatas taikyti įvairius šiuolaikinius mokymo(si) būdus ir formas, tinkamai parinkti aktyvinančius mokymą metodus, sudaryti geresnes sąlygas patiems mokiniams veikti pamokoje. Visa tai padidintų mokinių pasitikėjimą savo jėgomis, stiprintų mokymosi motyvaciją.

**4. Vertinimo kriterijų aiškumas (2.4.1. – 2 lygis).** 2017–2018 m. m. Centro ugdymo plano 16 punkte aptartas mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas, o Centro mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos 41 punkte detalizuojamas mokinių žinių vertinimas pažymiais. Daugelio (62,3 proc.) stebėtų pamokų uždaviniai orientuoti tik į veiklą, o 32 (52,5 proc.) pamokose nenurodyti, neaptarti vertinimo kriterijai, taikyti mažai veiksmingi vertinimo būdai, 22 (36,1 proc.) stebėtose pamokose vertinimo kriterijų aiškumas išskirtas kaip tobulintinas pamokos aspektas. Jei pamokose mokytojai skirtų tinkamą dėmesį mokymosi pasiekimų vertinimui, kartu su mokiniams aptartų sėkmės kriterijus, tikėtina, toks dialogas ugdytų mokinių gebėjimą įsivertinti asmeninę pažangą, priimti tinkamus sprendimus dėl tolesnio ugdymosi.

**5. Bendradarbiavimas su tėvais (4.2.2. – 2 lygis).** Tėvai apie vaikų pasiekimus, pažangą, lankomumą, elgesį informuojami tradiciniais būdais. Centre mokosi mokiniai iš visos Lietuvos, tad dalis tėvų informaciją dažniausiai gauna pranešimais, girdintys tėvai – telefoniniais skambučiais. Visuotiniame tėvų susirinkime tėvai supažindinami su Centro tvarkomis ir taisyklėmis, ugdymo planu. Tėvams organizuojamos ir vedamos psichologinės savitarpio pagalbos grupės. Specialistai, teikiantys pagalbą specialiųjų poreikių turintiems vaikams, tėvus informuoja ir konsultuoja individualiai. Tėvai kviečiami į organizuojamus klases, Centro renginius: išvykas, ekskursijas, projektus, parodas, varžybas, muges, akcijas, šventes, teminius susirinkimus, kurių metu teikiamos psichologinės, pedagoginės žinios apie vaikų auklėjimą, elgesio koregavimą, pagalbą mokantis, tačiau, kaip pokalbyje su vertintojais teigė tėvai, ne visada jiems pavyksta suderinti laiką, todėl dažniau ateina jiems patogiu laiku pabendrauti rūpinamais klausimais tiesiogiai su mokytojais. Iš pateiktų duomenų pastebėta, jog prie TAMO dienyno sistemos yra prisijungę 57 (66,3 proc.) tėvai, o elektroniniame dienyne esančią informaciją skaito tik 26 (30,2 proc.) tėvai. Tėvų įsitraukimas į savivaldos institucijų veiklą yra fragmentiškas: dažniausiai svarstomi administracijos pateikti dokumentų projektai, ataskaitos. Centro atliktais mokinių, tėvų, mokytojų ir auklėtojų tyrimo duomenimis, „*nepakankamas tėvų įsitraukimas į vaiko asmenybės tobulinimo procesą*“ SSGG analizėje išskiriamas kaip silpnybė. Tikėtina, kad Centro pastangos siekiant aktyvesnio tėvų įsitraukimo į tobulinimo veiklą būtų efektyvesnės, jei ugdymo įstaigos administracija, mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, klasių vadovai, auklėtojai bendradarbiaudami su mokinių tėvais rastų įvairesnių, Centro kontekstui tinkančių netradicinių bendradarbiavimo su tėvais, tėvų įtraukimo į veiklas, pagalbos vaikui mokantis teikimo būdų ir formų.